

Kyselytunti RDA-kuvailusta 4.2.2016

Tilaisuuden videointi ja nämä diat RDA-kyselytunnin verkkosivulla:
<https://www.kiwi.fi/x/XAGjAg>

Usein toistuvia kysymyksiä kerätään Kuvailusääntöpalvelun
Usein kysyttyä -sivulle: <https://www.kiwi.fi/x/3YX9Ag>

Kysymyksiä/vastauksia

- **A- ja B-liitteiden ohjeet eivät istu suomen kieleen?**
 - A-liitteessä (Isot alkukirjaimet) näkyy anglo-amerikkalainen sääntöperinne. Liitettä muokataan kansainvälisemmäksi RSC:n työryhmässä.
 - Väliaikaisratkaisuna tehty 2 sääntötekstin vastaista linjausta suomalaisille kirjastoille:
ks. linjaukset A.2.6 ja A.3.2 (<https://www.kiwi.fi/x/ZgGjAg>)
 - B-liitteessä (Lyhenteet ja symbolit) taulukko B.7 latinalaisen kirjaimiston mukaisista lyhenteistä on puutteellinen ja osittain virheellinen.
 - Vastaavat suomalaiset lyhenteet laitettu linjauksiin
 - Taulukon poistamista tai korjaamista on ehdotettu RSC:lle.

Kysymyksiä/vastauksia

- **Termien teos, ekspressio, manifestaatio ja kappale suomenkieliset selitykset?**
 - RDA-suomennos on julkaisusopimuksen mukaan oltava mahdollisimman tarkka käännös englanninkielisestä tekstistä
 - Vapaamuotoisia selityksiä RDA-käsitteistä laitetaan tekeillä olevaan kansalliseen RDA-sovellusohjeeseen, esim.
 - Kappale = kirjastokohtaiset tiedot
 - Manifestaatio = julkaisu- ja tallennekohtaiset tiedot
 - Ekspressio = kieli- ja sisältötyypikohtaiset tiedot
 - Teos = Kaikille kieliversioille, sisältötyypeille ja tallenteille yhteiset tiedot

Kysymyksiä/vastauksia

- **När kommer den svenska översättningen på instruktionerna?**
 - Kansalliskirjasto ei näillä näkymin tee RDA:sta ruotsinkielistä käännöstä.
 - Ruotsin kansalliskirjasto tulee kääntämään osia RDA:sta mutta ei todennäköisesti koko RDA-tekstiä.
 - Pohjoismaista vain Norja suunnittelee kääntävänsä koko RDA:n.

Kysymyksiä/vastauksia

- **Henkilön/suvun/yhteisön nimen muutos ja muutoksen vaikutus bib-tietueeseen?**
 - RDA 9.2.2.7: Jos henkilö vaihtaa nimensä, valitaan ensisijaiseksi nimeksi viimeisin nimi tai nimimuoto. Poikkeus: Aikaisempi nimi valitaan ensisijaiseksi nimeksi, jos on aihetta uskoa, että henkilö tullaan tuntemaan paremmin sillä nimellä.
 - RDA 9.2.3.7: Jos henkilö on vaihtanut nimensä ja myöhempi nimi on merkitty ensisijaiseksi nimeksi, merkitään aikaisempi nimi tai nimet varianttinimiksi.
 - Eli henkilön muuttaessa nimiä henkilön kuvailutietoihin (auktoiteettitietueeseen) vaihdetaan ensisijaiseksi nimeksi (kenttään 100) uusi nimi ja vanha nimi siirretään varianttinimeksi (kenttään 400)

- Henkilön nimenmuutos muuttaa siis auktorisoidun hakutiedon **bibliografisissa tietueissa** kentissä 100 ja 700
- Esim. Laila Hietamies -> Laila Hirvisaari
 - Ei erillisiä kuvailuja (tietueita) yhden henkilön kahdesta nimestä vaan vaihdetaan Laila Hietamiehen tilalle Laila Hirvisaari
 - Kaikki bib-tietueissa olevat viittaukset Laila Hietamieheen olisi muutettava viittauksiksi Laila Hirvisaareen myös takautuvasti, siis myös niissä tietueissa, jotka liittyvät aineistoon, joiden tekijänä on Laila Hietamies
- Asteri-tietokannassa kansallisbibliografisessa kuvailussa on tähän asti tehty omat kuvailut yhden henkilön kahdelle nimelle
- Ehdotus: siirrytään uuteen RDA-kuvailukäytäntöön vuoden 2016 alusta alkaen mutta ei muuteta takautuvasti kuvailuja tai viittauksia
- HUOM: auktorisoidut hakutiedot ovat luonteeltaan tunnisteiden kaltaisia viittauksia, eivät varsinaista kuvailutietoa

- Yhteisön ja suvun nimenmuutoksissa tehdään aina uusi kuvailu uudelle nimelle ja vanhalla nimellä olevaa kuvailua ei muuteta (RDA 10.2.2.7 ja RDA 11.2.2.6)
- Eli viittauksia yhteisöön tai sukuun bib-tietueissa (kentissä 110 ja 710) ei tarvitse takautuvasti muuttaa
- Kansainvälisessä ISNI-tietokannan ratkaisuihin suomalaisissa nimissä (esim. Laila Hietamies / Hirvisaari) ei voi luottaa tällä hetkellä, sillä niitä ei ole tarkastettu

Kysymyksiä/vastauksia

- **Kustantajan tiedot: Jos RDA:ssa ei enää käytetä lyhenteitä, niin kirjoitetaanko silloin myös kustantajan koko nimi?**
- **Merkitäänkö copyright-vuosi kenttään 008 aina, jos se on myös kentässä 264 vai ainoastaan silloin, kun se poikkeaa julkaisuvuodesta?**
- **Lisäpainos-termi Metatietosanastoon? Mikä ero on kuvailussa uusintapainoksella ja lisäpainoksella?**

Kysymyksiä/vastauksia

- **Vastuullisuustiedon tiedonlähteistä: Nimiösivulla on kirjoittajien nimet vain sukuniminä ja nimiösivun kääntöpuolella nimet ovat kokonaisuudessaan**
- **Moniosaisen monografian nimenmuutos: TV-sarja Pretty little liars 1-5. Vain sarjan osalla 2 on suomenkielinen nimeke Valehtelevat viettelijät. Voisiko kuitenkin korjata tietueen niin, että myös 2. osan nimeke olisi englanninkielinen?**

Kysymyksiä/vastauksia

- **Jos aiemmin painettuna ilmestynyt julkaisu digitoidaan takautuvasti, kuinka se luetteloidaan RDA:n mukaisesti? Julkaisulle on annettu uusi ISBN. Miten tulee 264 kentät?**
 - Uusi ilmiasu (digitaalinen) = uusi manifestaatio, joka voidaan valita uudeksi kuvailun kohteeksi
 - Vähintään kaikki kuvailtavan aineiston ydinelementit tulee merkitä.
 - Alkuperäisen (painetun) manifestaation tietoja voidaan merkitä esim. huomautuksena osoittamaan manifestaatioiden välistä suhdetta.
 - 264: ainakin kustannuspaikka, kustantajan nimi ja julkaisuaika tulisi merkitä. Jos tiedot ovat muuttuneet alkuperäiseen nähden, ne merkitään kuvailtavan manifestaation mukaisesti. Tarkempia tietoja voidaan antaa huomautuksissa.

Kysymyksiä/vastauksia

RDA:ssa noudatetaan ISBD:n mukaista välimerkitysmallia vai noudatetaanko? Onko siis muita kuin 300-kenttä, jonka loppuun ei laitetaakaan pistettä kuten ISBD:n mukaan tulisi? (mukaan lukien myös mittayksiköiden tunnisteet, kuten cm? huom. Fennican rda-testitietueissa on piste)

Suomessa on linjattu, että RDA-kuvailussa noudatetaan ISBD:n mukaista välimerkitystä. Vaikka välimerkitys ei varsinaisesti kuulu osaksi RDA-kuvailuohjeita, liitteessä D (Kuvailutiedon syntaksit) on kuitenkin suosituksia ja yleisiä ohjeita siitä, miten kuvailutiedot esitetään ISBD-ohjeiden mukaan.

Kentän loppupisteet eivät varsinaisesti määräydy ISBD-kuvailusääntöjen mukaan, vaan siihen liittyvä ohjeistus on tallennusformaatin ohjeissa ja suosituksissa.

...jatkuu...

RDA:ssa noudatetaan ISBD:n mukaista välimerkitysmallia vai noudatetaanko? Onko siis muita kuin 300-kenttä, jonka loppuun ei laitetaakaan pistettä kuten ISBD:n mukaan tulisi? (mukaan lukien myös mittayksiköiden tunnisteet, kuten cm? huom. Fennican rda-testitietueissa on piste)

Joidenkin välimerkitysmuutoksiin vaikuttaa kuvailukäytäntöjen muutos.

Esimerkiksi valmistustietojen merkitseminen

- Ennen nämä tiedot tallennettiin kaarisulkeisiin 260-kenttään osakenttiin ‡e, ‡f ja ‡g. Nyt kun valmistustiedot merkitään erilliselementtinään kenttään 264, kaarisulkeille ei enää ole tarvetta.

ENNEN: 260 ## ‡a Wiesbaden : ‡b Breitkopf & Härtel, ‡c 1998 ‡f
(Druckhaus Köthen)

NYT:

264 #1 ‡a Wiesbaden : ‡b Breitkopf & Härtel, ‡c 1998.

264 #3 ‡a Köthen : ‡b Druckhaus Köthen

... jatkuu...

- **RDA-kuvailun myötä tuli 336-kenttään sisältötyyppi "stillkuva" määrittämään kuvitettua aineistoa. Onko tarkemmin määritelty, että missä menee raja milloin sisältötyyppiä "stillkuva" käytetään? Käsittääkseni sisältötyyppiä "stillkuva" ei kuitenkaan käytetä kaikessa kuvitetussa aineistossa, vaikka 300-kentän osakentässä b olisikin käytetty "kuvitettu"-termiä. Lisäksi, käytetäänkö termiä "kuvitettu" (ent. kuv.) entiseen malliin, jos teoksessa on yksikin kuva?**
 - Kansallisbibliografisessa kuvailussa käytetään stillkuva-sisältötyyppiä, jos yli puolet aineistosta on kuvia. Tällöin on kyse kuvateoksesta.
 - Kuvituselementti ei ole ydinelementti, jos aineisto ei ole kuvateos. Silloin kuvitettu-ilmauksen käyttö on kuvailevan yhteisön päätettävissä.

Kysymyksiä/vastauksia

- **Mitä huomioitavaa on konversioon valmistautumisessa? Onko joitain kriittisiä kenttiä, joita olisi syytä siivota etukäteen?**
 - Kannattaa käydä läpi ainakin 336- ja 337-kenttiä, niissä voi olla kirjoitusvirheitä tai ne voivat puuttua kokonaan.
- **Julkaisuvuosi ja tekijänoikeusvuosi 008/06: Miten toimitaan, jos julkaisuvuosi ja tekijänoikeusvuosi vastaavat toisiaan, käytetäänkö 008/06:ssa koodia s vai t? Poimituissa tietueissa tulee usein vastaan koodi s, vaikka julkaisuun on merkitty molemmat, Kumean RDA-työohje taas ohjaa käyttämään koodia t. Finnan näytöissä tulee nyt näkyviin molemmat vuodet, jos koodina on t: esim. 2015-2015.**
 - Jos vuodet ovat samat ja ne löytyvät tiedonlähteestä, merkitään vain julkaisuvuosi 008-kenttään ja koodi on s.

Kysymyksiä/vastauksia

- **Leaderin merkkipaikka 18: Syksyllä 2015 pidetyn kolmannen RDA-koulutuspäivän esimerkeissä oli luettelointisäännöt z (muu). Kumean RDA-työohjeessa on puolestaan i (ISBD-välimerkitys). Kumpaa koodia pitäisi käyttää??**
- Bibliografisissa tietueissa leaderin merkkipaikan 18 koodi on i eli ISBD-välimerkitys. Syksyn esimerkeissä oli myös auktoriteettitietueita, joissa luettelointisääntökoodi on kentässä **008/10** ja siellä se on **z** (muu).

Kiitos osallistumisestanne!

Kommentteja ja kysymyksiä:

kuvailusaannot-posti@helsinki.fi

Lisätietoa Kuvailusääntöpalvelun sivuilta:

<https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu>

löytyy myös googlaamalla *kuvailusääntöpalvelu*